

velskrevet og rigt illustreret materialsamling hentet fra biblioteker, arkiver og museer i mange lande. Bogens svaghed er dens mange løse ender og dens mangel på systematisk og dybtgående behandling af stoffet. Et par resultater synes dog sikre nok. For det første er kulsejlet ikke en dansk opfindelse. For det andet synes luftforureningsproblemet på skibe – såvel som hygiejnen i almindelighed – at have tiltrukket sig øget opmærksomhed i det 18. årh. De lange oversøiske togter skærpede problemet på et tidspunkt, hvor lægevidenskaben gjorde gode fremskridt. Speciel interesse havde problemet for de tætbelagte slaveskibe. Her måtte man alene af rentabilitetsgrunde hindre, at slaverne døde »af mangel på luft«.

Sv. E. Green-Pedersen

Niels Skyum-Nielsen og Per Nørgart: *Film og kildekritik*. (Munksgaard, 1972). 186 s.

Professor Niels Skyum-Nielsen og hans unge medarbejdere udsendte i 1970 med bogen »Filmen de fem år« et pionerarbejde inden for dansk historisk filmkritik.

Ikke mindst takket være disse forskeres indsats har vi i de seneste år fået en debat omkring anvendelsen af filmoptagelser som historiske kilder. I nærværende bog er samlet en række tidligere publicerede bidrag (artikler, anmeldelser, polemik) fra tidsskrifter og dagblade. Det er yderst fortjenstfuldt, at bogens forfattere har gjort disse døgnets bemærkninger mere varigt tilgængelige i betragtning af, hvor mange velvalgte bemærkninger der ofte går alt for tidligt i glemmebogen. Den centrale skikkelse i debatten har været Niels Skyum-Nielsen selv; han

har med denne bog taget endnu et stort skridt mod positionen som en filmens Erslev. Specielt fortjentsfuld er bogens hovedartikel, som ikke før har været publiceret, »Film og lyd som historiske kilder – Politiske optagelser fra Tyskland og Danmark 1908–1968.« Filmkritikken har med denne fået sit modstykke til »Historisk Teknik«.

Bogen har fra forfatterens side to formål – dels at fungere som lærebog i denne nye fagdisciplin – dels at skabe yderligere debat om massemediernes indbyggede manipulationsmuligheder set i et bredere samfundsperspektiv. Den synes velegnet til at opfylde dem begge.

Helge Paludan

Palle Svennevig: *Danske kommissionsbetænkninger 1850–1970*. (Folketingets bibliotek og oplysningstjeneste, 1972). 615 s.

Kommissionsbetænkningernes masse (i denne bog er optaget 2416 numre) har hidtil været en næsten uigennemtrængelig jungle. Så meget mere beklageligt har det – set fra en historikers synspunkt – været, da betænkninger dels i sig selv er vigtige kilder, dels ofte indeholder andre vigtige kilder, hvortil kommer, at mange rummer historiske behandlinger af emner, der ellers ikke er taget op.

På denne baggrund er denne bibliografi en meget nyttig håndbog, som historikere vil høste gavn af at stifte bekendtskab med. Den er meget dækkende, fordi hverken »kommission« eller »betænkning« er tolket snævert. Bibliografien er systematiseret efter decimalklassesystemet; men et meget fyldigt og gennemtænkt stikordsregister øger indgangsmulighederne.

Vagn Dybdahl